

**Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky**

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2006**

**Slovenská agentúra
životného prostredia**

Ochranou prírody a krajiny sa rozumie obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, znížiť jej ekologickú stabilitu, ako aj odstraňovanie následkov takých zásahov. Ochranou prírody sa rozumie aj starostlivosť o ekosystémy.

§ 2 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z.z.
o ochrane prírody a krajiny

OGHRANA PRÍRODY A TVORBA KRAJINY

• PRÍRODNÉ DEDIČSTVO A JEHO OCHRANA

Chránené územia

• Sústava chránených území

V zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov sa systém komplexnej ochrany prírody a krajiny realizuje v nasledovných kategóriách chránených území (CHÚ):

1. stupeň ochrany	- územie SR nezaradené do vyššieho stupňa ochrany
2. stupeň ochrany	- chránená krajinná oblasť (CHKO),
- chránený krajinný prvok (CHKP),
- zóna D chráneného územia,
- vyhlásené ochranné pásmo CHÚ s 3. stupňom ochrany
3. stupeň ochrany	- národný park (NP),
- chránený areál (CHA),
- chránený krajinný prvok,
- zóna C chráneného územia,
- vyhlásené ochranné pásmo CHÚ so 4. stupňom ochrany
4. stupeň ochrany	- chránený areál,
- prírodná rezervácia (PR),
- národná prírodná rezervácia (NPR),
- prírodná pamiatka (PP),
- národná prírodná pamiatka (NPP),
- chránený krajinný prvok,
- zóna B chráneného územia,
- vyhlásené ochranné pásmo CHÚ s 5. stupňom ochrany
5. stupeň ochrany	- chránený areál,
- prírodná rezervácia,
- národná prírodná rezervácia,
- prírodná pamiatka,
- národná prírodná pamiatka,
- chránený krajinný prvok,
- zóna A chráneného územia

- jaskyňa a ochranné pásmo jaskyne
- prírodný vodopád a ochranné pásmo prírodného vodopádu
- chránené vtáčie územie

Tabuľka 80. Prehľad stavu právnej ochrany CHÚ v roku 2006

Kategória	Názov CHÚ	Výmera (ha)	Aktualiz.	Nový návrh	Zrušenie	Schvaľovací predpis	Účinnosť od
PR	Barania hlava	13,405		X		Vyhláška KÚŽP v B. Bystrici č. 1/2006 z 9.2.2006	1.3.2006
CHA	Brvnište	74,7700		X		Vyhláška KÚŽP v B. Bystrici č.6/2006 z 27.11.2006	1.1.2007
CHVÚ	Sysl'ovské polia	1 772,94		X		Vyhláška MŽP SR č. 234/2006 Z.z. zo 12.4.2006	1.5.2006
CHVÚ	Dolné Považie	31 195,5		X		Vyhláška MŽP SR č. 593/2006 Z.z. z 12.10.2006	15.11.2006
PP	Malá Drienčanská jaskyňa - ochranné pásmo	(OP 30,6752)		X		Vyhláška KÚŽP v B. Bystrici č. 4/2006 z 26.6.2006	1.8.2006
NPP	Prepoštská jaskyňa - ochranné pásmo	(OP 0,5474)		X		Vyhláška KÚŽP v Trenčíne č.4/2006 zo 6.12.2006	1.1.2007
NPR	Turieč	89,2899 (OP 543,3089)		X		Vyhláška KÚŽP v Žiline č.1/2006 z 10.4.2006	1.5.2006
PR	Žibrica	68,6053	X			Vyhláška KÚŽP v Nitre č.2/2006 z 18.5.2006	1.6.2006
NPR	Pod Latiborskou hoľou	161,2342	X			Vyhláška KÚŽP v B. Bystrici č.7/2006 z 11.12.2006	1.1.2007
PP	Kamienska sutina	0,4200			X	Vyhláška KÚŽP v Prešove č. 3/2006 z 24.3.2006	1.4.2006
CHA	Bardoňovský park	3,9039			X	Vyhláška KÚŽP v Nitre č. 1/2006 z 15.3.2006	1.4.2006
CHA	Beliansky park	8,1700			X	Vyhláška KÚŽP v Nitre č. 1/2006 z 15.3.2006	1.4.2006
CHA	Michalský park	0,9676			X	Vyhláška KÚŽP v Nitre č. 1/2006 z 15.3.2006	1.4.2006
CHA	Novozámocký park	-			X	Vyhláška KÚŽP v Nitre č. 1/2006 z 15.3.2006	1.4.2006
CHA	Rudňanského park	0,9493			X	Vyhláška KÚŽP v Nitre č. 1/2006 z 15.3.2006	1.4.2006
CHA	Školský park	3,4333			X	Vyhláška KÚŽP v Nitre č. 1/2006 z 15.3.2006	1.4.2006
CHA	Torišov park	3,9234			X	Vyhláška KÚŽP v Nitre č. 1/2006 z 15.3.2006	1.4.2006
CHA	Uhliská	3,4000			X	Vyhláška KÚŽP v Prešove č. 4/2006 z 25.5.2006	1.6.2006
CHA	Laborecký lužný les	3,8856			X	Vyhláška KÚŽP v Košiciach č. 3/2006 z 15.11.2006	1.12.2006
CHA	Holá hora	4,5138			X	Vyhláška KÚŽP v Prešove č.7/2006 z 27.11.2006	1.1.2007
PP	Voniarsky jarok	-			X	Vyhláška KÚŽP v Prešove č.8/2006 z 1.12.2006	1.1.2007
NP	Slovenský raj - návštevný poriadok	19 763 (OP 13 011)	X			Vyhláška KÚŽP v Košiciach č.1/2006 zo 14.3.2006	1.4.2006
NP	Poloniny - návštevný poriadok	29 805 (OP 10 973)	X			Vyhláška KÚŽP v Prešove č.2/2006 z 23.3.2006	1.4.2006
NP	Muránska planina - návštevný poriadok	20 318 (OP 21 698)	X			Vyhláška KÚŽP v B. Bystrici č.2/2006 z 23.5.2006	1.6.2006
NP	Pieninský národný park - návštevný poriadok	3 750 (OP 22 444)	X			Vyhláška KÚŽP v Košiciach č.5/2006 z 27.6.2006	1.7.2006
NP	Slovenský kras - návštevný poriadok	34 611 (OP 11 742)	X			Vyhláška KÚŽP v Košiciach č.4/2006 z 11.12.2006	1.1.2007

Zdroj: ŠOP SR

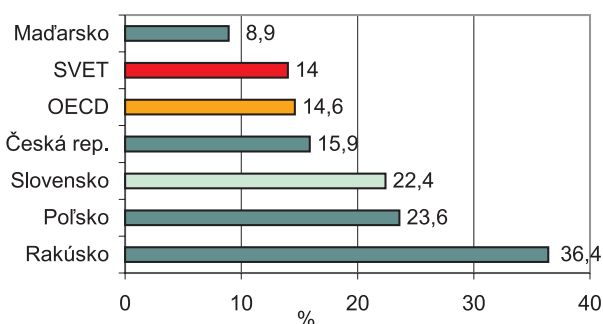
V roku 2006 boli **vyhlásené** 4 nové chránené územia (1 CHA s účinnosťou od roku 2007, 1 PR a 2 CHVÚ) a 2 ochranné pásma jaskýň (1 PP, 1 NPP – to s účinnosťou od roku 2007; okrem toho účinnosť nadobudli predpisy o vyhlásení ochranných pásiem 3 jaskýň – NPP, vyhlásených ešte v roku 2005). **Aktualizované** boli 2 NPR – z toho jedna aj so zonáciou a s účinnosťou od roku 2007 a 1 PR – aj so zonáciou. **Zrušených** bolo 12 CHÚ (10 CHA – jeden s účinnosťou od roku 2007 a 2 PP – jedna s účinnosťou od roku 2007). Boli vydané **návštevne poriadky** 5 národných parkov – Slovenský raj, Poloniny, Muránska planina, Pieninský národný park a Slovenský kras (posledný s účinnosťou od roku 2007); okrem toho nadobudol účinnosť predpis o návštevnom poriadku Malá Fatra, vydaný ešte v roku 2005.

V roku 2006 bol všeobecne záväznými vyhláškami krajských úradov životného prostredia **znižený stupeň ochrany** z 5. na 4. pri 4 chránených územiach (2 PR a 2 PP).

Výmera 9 NP tvorí 6,48 % rozlohy SR, **ochranných pásiem (OP) NP** 5,51 % rozlohy SR a **14 CHKO** 10,66 % rozlohy SR.

Výmera **CHÚ v 4. a 5. stupni ochrany** tvorí 2,25 % územia Slovenska.

Graf 71. Porovnanie podielu CHÚ z rozlohy vybraných štátov (2004)

Zdroj: OECD

Na území **CHKO** sa nachádza spolu **243 tzv. maloplošných** chránených území (MCHÚ) o celkovej výmere (spolu s ochrannými pásmami) 12 502,9943 ha (**2,4 %** celkovej rozlohy CHKO); **na území NP a ich OP** to je **265 MCHÚ** s celkovou výmerou (spolu s OP) 73 065,3484 ha (12,43 % z územia NP a ich OP). **Na území mimo CHKO, NP a OP NP v tzv. voľnej krajine** sa nachádza 553 MCHÚ s celkovou výmerou (spolu s OP) 24 695,4154 ha (22,4 % z celkovej výmery MCHÚ (vrátane ich OP) v SR a 0,65 % z rozlohy tzv. voľnej krajiny.

Okrem uvedeného sa v SR nachádza **5 chránených vtáčích území** s celkovou výmerou 144 686,89 ha (časť sa prekrýva s ostatnými chránenými územiami).

Tabuľka 81. Prehľad chránených území v SR (stav k 31. 12. 2006)

Kategória	Počet	Výmera chráneného územia (ha)	Výmera ochranného pásma (ha)	% z rozlohy SR
Chránené krajinné oblasti	14	522 579	-	10,66
Národné parky	9	317 890	270 128	11,99
Chránené areály	170	5 444	2 146	0,15
Prírodné rezervácie	384	12 869	254	0,27
Súkromné prírodné rezervácie	2	52	0	0,00
Národné prírodné rezervácie	219	83 739	2 663	1,76
Prírodné pamiatky	228	1 539	237	0,04
Národné prírodné pamiatky	60	59	1 311	0,03

Zdroj: ŠOP SR

Tabuľka 82. Prehľad chránených území v SR podľa druhov a stupňov ochrany (stav k 31.12.2006)

Druh ochrany	Kategória	Výmera (ha)	% z územia SR
1. stupeň	„voľná krajina“	3 768 108	76,85
2. stupeň	CHKO*, OP NP*, zóny D	757 946	15,45
3. stupeň	NP*, CHA, OP CHA, OP PR, OP NPR, OP PP, OP NPP, zóny C	265 095	5,41
4. stupeň	NPR, PR, NPP, PP, CHA, OP NPR, OP PR, OP NPP, OP PP, zóny B	19 387	0,39
5. stupeň	NPR, PR, NPP, PP, zóny A	92 864	1,9
2. – 5. stupeň	osobitne chránené časti prírody klasifikované stupňami ochrany	1 135 292	23,15

* Výmera mimo rozlohy maloplošných chránených území

Zdroj: ŠOP SR

• Ohrozenosť a degradácia chránených území

Stav maloplošných chránených území zaradených do 3. až 5. stupňa ochrany a chránených stromov je hodnotený v 3 kategóriách ohrozenosti. Za **optimálne** sa považujú tie chránené územia, kde predmet ochrany nie je ohrozený ľudskými aktivitami a vyvíja sa v súlade so zámermi ochrany. Za **ohrozené** sa považujú tie územia, ktoré sú nepriaznivo ovplyvňované ľudskou činnosťou

do takej miery, že bez regulačných zásahov dochádza k ohrozeniu predmetu ochrany. Za **degradované** sa považujú tie územia, kde vplyvom človeka alebo prírodným vývojom došlo ku zásadným zmenám prírodných spoločenstiev, resp. deštrukcii ekosystému a zániku predmetu ochrany.

Z celkového počtu 1061 maloplošných chránených území v 3. až 5. stupni ochrany bolo v hodnotenom období degradovaných 33 území s výmerou 246 ha (táto výmera predstavuje **0,2 % z celkovej plochy MCHÚ**), **ohrozených** 454 území (**21 % plochy**) a **v optimálnom stave** bolo 574 území (**78,8 % plochy**).

Tabuľka 83. Ohrozenosť a degradácia MCHÚ v 3. až 5. stupni ochrany a chránených stromov

Kategória	Stav k 31.12.2006		Optimálne		Ohrozené		Degradované	
	počet	výmera (ha)	počet	výmera (ha)	počet	výmera (ha)	počet	výmera (ha)
CHA	170	7 590	51	4 300	102	3 236	17	55
PR	384	13 123	214	8 900	162	4 068	8	155
NPR	219	86 403	149	71 566	70	14 837	-	-
PP	228	1 777	110	848	110	893	8	36
NPP	60	1 370	50	1 300	10	70	-	-
Spolu	1 061	110 263	574	86 914	454	23 104	33	246
Chránené stromy	478		309		136		33	

Poznámka: Vo výmere MCHÚ sú započítané výmery OP MCHÚ

Zdroj: ŠOP SR

• Starostlivosť o chránené územia

Odborné organizácie ochrany prírody realizovali v roku 2006 **70 inventarizačných výskumov**, z toho bolo 32 zoologických, 37 botanických a 1 výskum bol hydrogeologický. Výskumy boli realizované v MCHÚ, VCHÚ ale aj vo voľnej krajine.

V oblasti praktickej starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny vykonali odborné organizácie ochrany prírody **regulačné zásahy** s celkovým nákladom vyše 6 mil. Sk, pričom často sa v tom istom území vykonávali viaceré druhy zásahov.

Tabuľka 84. Prehľad uskutočnených regulačných zásahov v roku 2006

Kategória	Druh zásahu	Počet lokalít	Finančné náklady (tis. Sk)		
			Z rozpočtu organ.	Iné	Spolu
Voľná krajina	Kosenie (vrátane odstránenia biomasy)	35	147,7	751,0	898,7
	Výrub drevín a odstraňovanie výmladkov	11	58,0	30,0	88,0
	Ošetrovanie chránených stromov	16	130,5	100,0	230,5
	Likvidácia invázných druhov rastlín	52	60,5	54,0	114,5
	Iné	8	22	-	22
CHKO (mimo MCHÚ)	Kosenie (vrátane odstránenia biomasy)	30	204,4	-	204,4
	Výrub drevín a odstraňovanie výmladkov	10	24,0	5,0	29,0
	Ošetrovanie chránených stromov	7	20,0	100,0	120,0
	Likvidácia invázných druhov rastlín	38	19,5	432,0	451,5
	Iné	5	27,5	-	27,5
NP + OP NP (mimo MCHÚ)	Kosenie (vrátane odstránenia biomasy)	19	85,0	167,0	252,0
	Výrub drevín a odstraňovanie výmladkov	40	16,0	85,0	101,0
	Ošetrovanie chránených stromov	29	97,0	-	97,0
	Likvidácia invázných druhov rastlín	40	23,0	47,0	70,0
	Iné	3	35,0	10,0	45,0
MCHÚ	Kosenie (vrátane odstránenia biomasy)	137	1 406,9	133,0	1 439,9
	Výrub drevín a odstraňovanie výmladkov	55	439,1	239,0	678,1
	Likvidácia invázných druhov rastlín	32	49,2	51,0	100,2
	Iné	10	94,2	825,0	919,2
Spolu		-	2 959,5	3 059,0	6 018,5

Zdroj: ŠOP SR

Počas roku 2006 vypracovala ŠOP SR **8 291 stanovísk k zámerom ovplyvňujúcich stav prírody a krajiny**. Najväčší podiel tvorili oblasť stavebnej činnosti a územného plánovania (25,4 %), oblasť ochrany drevín (20,6 %) a oblasť lesného hospodárstva (11,9 %). Stanoviská týkajúce sa druhovej ochrany rastlín a živočíchov tvorili 9,8 %, územnej ochrany 5,7 %, anorganického prírody 4,8 %, poľnohospodárstva 4,0 % a vodného hospodárstva 3,1 % všetkých stanovísk.

V rámci organizačných útvarov ŠOP SR bola v roku 2006 vykonávaná údržba **33 náučných chodníkov (NCH)** a **16 náučných lokalít (NL)**, pri 4 NCH bola vykonávaná rekonštrukcia, novospripravených bolo 9 NCH. V prevádzke bolo **12 informačných stredísk ochrany prírody (ISOP)**, 2 boli v rekonštrukcii) a **Škola ochrany prírody vo Varíne**. V ISOP boli poskytované propagačné a informačné materiály, sprievodcovské služby, organizované výchovno-vzdelávacie podujatia pre verejnosť (prednášky, výstavy). V Škole ochrany prírody vo Varíne boli zabezpečované výchovno-vzdelávacie podujatia pre školy (prednášky, exkurzie, výstavy), bolo zrealizovaných viac ako 220 hodín lektorskej činnosti.

Tabuľka 85. Prehľad biosférických rezervácií a ramsarských lokalít

		Slovensko	Česká rep.	Poľsko	Maďarsko	Rakúsko
Biosférické rezervácie (BR)	počet	4	6	9	5	5
Mokrade medzinárodného významu (ramsarské lokality)	počet	12	10	8	21	16
	rozloha (km ²)	382	419	905	1 541	1 373

Zdroj: UNESCO-MAB, Ramsar Convention Bureau - in OECD Compendium 2004

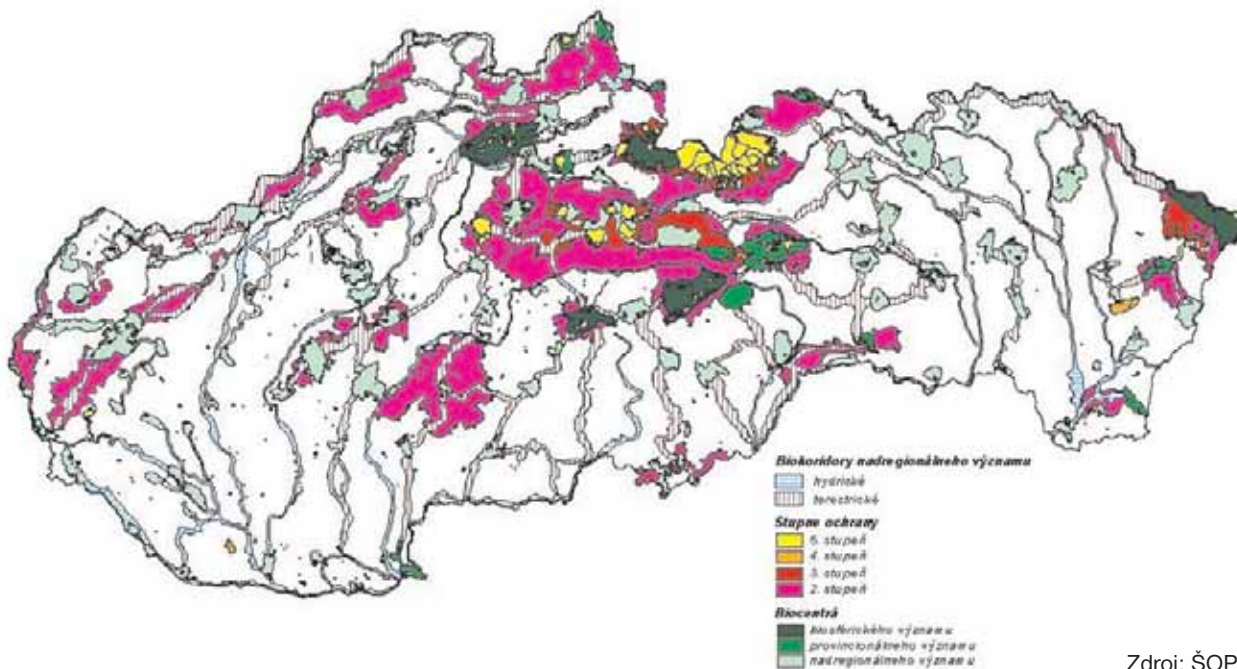
Česká rep.) BR: jedna spoločná s Poľskom.

Slovensko) BR: jedna spoločná s Poľskom a jedna s Poľskom a Ukrajinou.

Poľsko) BR: jedna spoločná s Českou rep., jedna so Slovenskom a jedna so Slovenskom a Ukrajinou.

V rámci **územného systému ekologickej stability (ÚSES)** v roku 2006 organizačné útvary ŠOP SR vypracovali 55 stanovísk týkajúcich sa ÚSES.

Mapa 23. Stupeň ochrany prvkov ÚSES

Zdroj: ŠOP SR

• NATURA 2000 na Slovensku

Hlavným faktorom ovplyvňujúcim ďalšie **smernovanie ochrany prírody na Slovensku** je realizácia princípov ochrany prírody Európskej únie (EÚ) do systému ochrany prírody na Slovensku. Základnou súčasťou európskej politiky pri ochrane biodiverzity a ekosystémov je úplná realizácia sústavy **NATURA 2000**, ktorá predstavuje súvislú európsku ekologickú sieť osobitne chránených území, ktoré sú v osobitnom záujme EÚ a ktorú budujú členské štáty nezávisle na národných sústavách CHÚ.

Sústavu NATURA 2000 (v zmysle § 28 zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny sa používa termín: „Súvislá európska sústava chránených území“) tvoria dva typy území:

- **územia európskeho významu (ÚEV)** - lokality navrhnuté za chránené územia na základe kritérií stanovených v *smernici Rady č. 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov, voľne žijúcich živočíchov a rastlín* (smernica o biotopoch); národný zoznam týchto území schvaľuje vláda SR, ktorá ho po odsúhlasení zasiela na schválenie EK.

Základné kritériá výberu lokalít za ÚEV sú ustanovené priamo smernicou o biotopoch. Tieto zabezpečujú, aby na národnej úrovni boli do sústavy NATURA 2000 navrhnuté všetky najvýznamnejšie lokality s výskytom európsky významných typov biotopov a biotopov európsky významných druhov rastlín a živočíchov. Tento postup má zaručiť vytvorenie reprezentatívnej sústavy ÚEV, ktorá umožní priaznivý stav biotopov a biotopov druhov z hľadiska ich ochrany. V závislosti od ohrozenia a významu výsledný návrh musí pokrývať minimálne 20 % z celkovej rozlohy daného biotopu v SR. U prioritných biotopov by navrhnutá plocha podľa odporučení EK a skúsenosti členských štátov mala predstavovať až 100 % celkovej rozlohy výskytu uvedeného biotopu v SR.

ÚEV boli navrhnuté pre **44 druhov rastlín, 96 druhov živočíchov a 66 typov biotopov.**

Do **návrhu zoznamu** území európskeho významu bolo zaradených **382 území** s rozlohou **573 690 ha**. Územia pokrývajú **11,7 % výmery SR**, prekryv so súčasnou sieťou chránených území je **86 %**. Z celkovej plochy ÚEV je 86 % na LPF, 10 % na PPF, 2 % tvoria vodné plochy a 2 % ostatné plochy.

Národný zoznam území európskeho významu bol vydaný **výnosom MŽP SR č. 3/2004 5.1** zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu. V územiach platí tzv. predbežná ochrana, teda navrhovaný stupeň ochrany.

V roku 2005 prebehli rokovania s Európskou komisiou, na ktorých bol národný zoznam posudzovaný z hľadiska dostatočnosti pokrytia druhov a biotopov. Podobne ako v ostatných krajinách, aj na Slovensku v súčasnosti prebieha dopĺňanie národného zoznamu pre biotopy a druhy, ktoré boli posúdené ako nedostatočne pokryté. V zmysle záverov biogeografických seminárov bol ŠOP SR spracovaný návrh na doplnenie Národného zoznamu ÚEV.

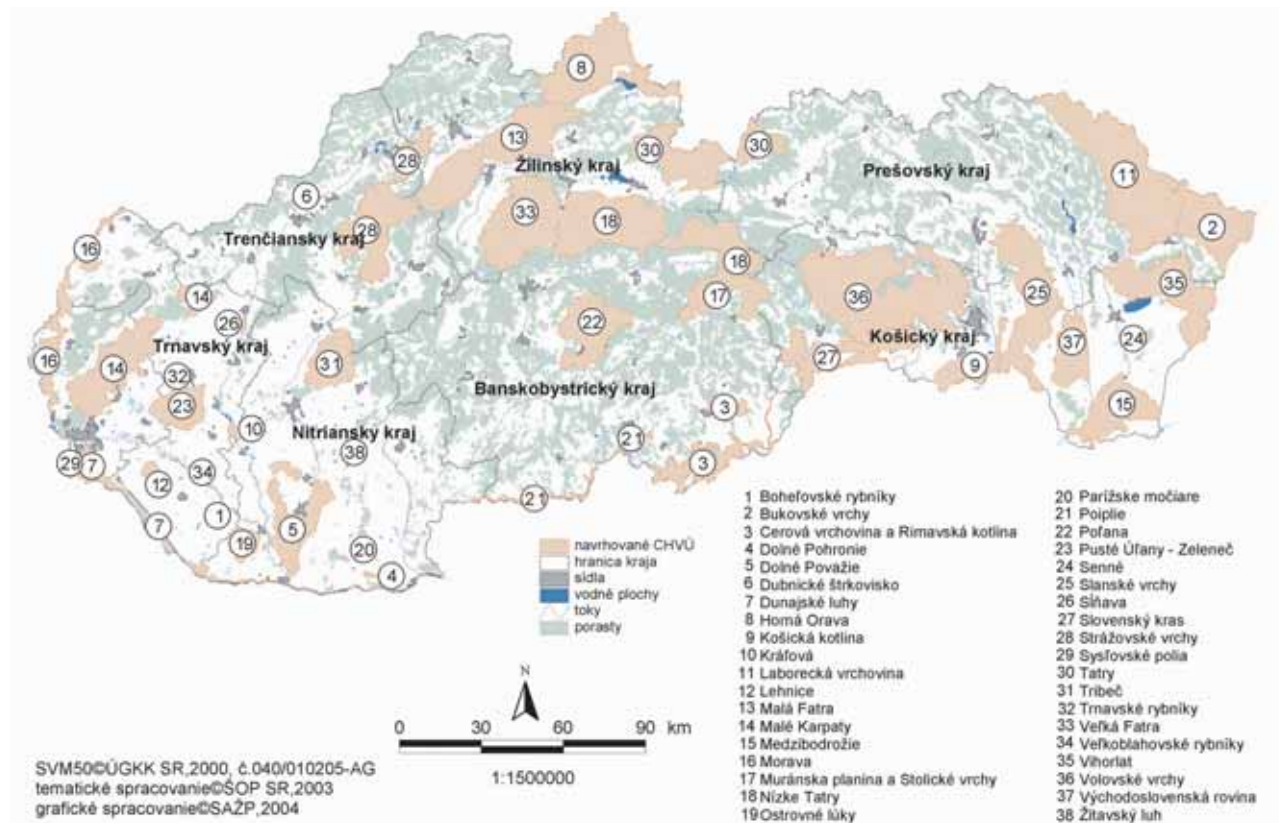
- chránené vtáčie územia (CHVÚ) - lokality vyhlásené za chránené na základe kritérií stanovených v *smernici Rady č. 79/409/EHS z 2. apríla 1979 o ochrane voľne žijúcich vtákov* (smernica o vtákoch). Vedecký návrh CHVÚ vypracovala Spoločnosť pre ochranu vtáctva na Slovensku (SOVS) a národný zoznam chránených vtáčích území spracovali Ministerstvo životného prostredia SR, Štátna ochrana prírody SR a SOVS.

Národný zoznam obsahuje **38 CHVÚ**. Ich celková rozloha predstavuje **1 236 545 ha** a pokrýva **25,2 % rozlohy SR**. Priemerná rozloha jedného CHVÚ je 32 541 ha, prekryv CHVÚ s významnými vtáčimi územiami (IBAs) predstavuje 61,8 % rozlohy SR a prekryv CHVÚ s existujúcou sústavou chránených území v SR predstavuje **55,15 %**.

Národný zoznam CHVÚ schválila vláda SR *uznesením č. 636/2003* dňa 9. júla 2003. V roku 2004 sa začal proces tvorby vyhlášok a programov starostlivosti pre jednotlivé chránené vtáčie územia.

Do konca roku 2005 boli samostatnou vyhláškou **vyhlásené 3 CHVÚ: Horná Orava, Malé Karpaty a Lehnice**. V roku 2006 boli ukončené prerokovania s vlastníkmi a užívateľmi všetkých ostatných CHVÚ a návrhy vyhlášok boli odoslané na MŽP SR. V tom istom roku sa samostatnými vyhláškami vyhlásili **ďalšie 2 CHVÚ: Sysľovské polia a Dolné Považie**.

Mapa 24. Schválený návrh chránených vtáčích území

Tabuľka 86. Výmera poľnohospodárskych a lesných pozemkov v územiach NATURA 2000

NATURA 2000	Počet	Rozloha (ha)	Rozloha poľnohosp. pozemkov (ha)	Podiel poľnohosp. pozemkov (%)	Rozloha lesných pozemkov (ha)	Podiel lesných pozemkov (%)
CHVÚ	38	1 236 545	365 102	29,5	655 622	53,0
ÚEV	382	573 690	54 657	9,5	497 295	86,7

Zdroj: ŠOP SR

Tabuľka 87. Prehľad výmery ÚEV a CHVÚ na Slovensku a v okolitých krajinách EÚ (k roku 2006)

Členský štát	CHVÚ			ÚEV		
	počet	rozloha (km ²)	Plocha k rozlohe krajiny (%)	počet	rozloha (km ²)	Plocha k rozlohe krajiny (%)
Rakúsko	94	9 275,5	11,1	164	8 884	10,6
Česko	38	6 936,2	8,8	841	7 241	9,2
Maďarsko	55	13 519,1	14,5	467	13 929	15,0
Poľsko	72	33 156,3	7,8	192	13 124	4,2
Slovensko	38	12 294,8	25,2	382	5 739	11,7
EU-25	4 540	444 368,0	9,6	20 789	559 082	12,2

Zdroj: ŠOP SR

Chránené stromy

Sústavu chránených stromov tvorilo k 31.12.2006 celkovo **478** chránených stromov a ich skupín, vrátane stromoradií (chránených objektov). Fyzicky to predstavuje 1 320 jedincov stromov pozostávajúcich zo 70 taxónov, z toho 33 pôvodných a 37 nepôvodných.

Tabuľka 88. Stav právnej ochrany chránených stromov za rok 2006

Nové návrhy CHS		Aktualizácia CHS		Návrhy na zrušenie CHS	
spracované	schválené	spracované	schválené	podané	schválené
4	5	0	0	-	5

Zdroj: ŠOP SR

Z chránených stromov a ich skupín bolo 309 v **optimálnom stave** (65 % všetkých chránených stromov), 136 bolo **ohrozených** (28 %) a 33 **degradovaných** (7 %).

Tabuľka 89. Prehľad právnej ochrany chránených stromov za rok 2006

Názov CHS	Chránené stromy v roku 2006			Schvaľovací predpis / dátum schválenia
	vyhlásené (nové návrhy)	aktualizované (zmeny)	zrušené	
Smrekovec na Slanej Vode	X			Vyhláška KÚŽP v Žiline č. 2/2006 z 10.4.2006 / účinnosť od 1.5.2006
Devínska Oskoruša	X			Vyhláška KÚŽP v Bratislave č. 1/2006 z 23.6.2006 / účinnosť od 1.7.2006
Gledíčia na Vlčkovom ulici			X	Vyhláška KÚŽP v Bratislave č. 2/2006 z 23.6.2006 / účinnosť od 1.7.2006
Brekýňa na Havrane			X	Vyhláška KÚŽP v Banskej Bystrici č. 3/2006 z 26.6.2006 / účinnosť od 1.7.2006
Borievka v Lutile			X	Vyhláška KÚŽP v Banskej Bystrici č. 3/2006 z 26.6.2006 / účinnosť od 1.7.2006
Gaštany na Vinohradoch			X	Vyhláška KÚŽP v Trenčíne č. 6/2006 z 7.12.2006 / účinnosť od 1.1.2007
Nová Hora			X	Vyhláška KÚŽP v Trenčíne č. 6/2006 z 7.12.2006 / účinnosť od 1.1.2007
Dolnolovčický brestovec	X			Vyhláška KÚŽP v Trnave č. 1/2006 z 8.12.2006 / účinnosť od 1.1.2007
Piešťanskétopole	X			Vyhláška KÚŽP v Trnave č. 2/2006 z 8.12.2006 / účinnosť od 1.1.2007
Palfiho smrek	X			Vyhláška KÚŽP v Trnave č.3/2006 z 8.12.2006 / účinnosť od 1.1.2007

Zdroj: ŠOP SR

Chránené nerasty a chránené skameneliny

Ochrana nerastov a skamenelín upravuje § 32 a § 38 zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny a vyhláška MŽP SR č. 213/2000 Z.z. o chránených nerastoch a chránených skamenelinách a ich spoločenskom ohodnocovaní, ktorou bol ustanovený zoznam chránených nerastov a chránených skamenelín a ich spoločenská hodnota.

Do zoznamu chránených nerastov bolo zahrnutých:

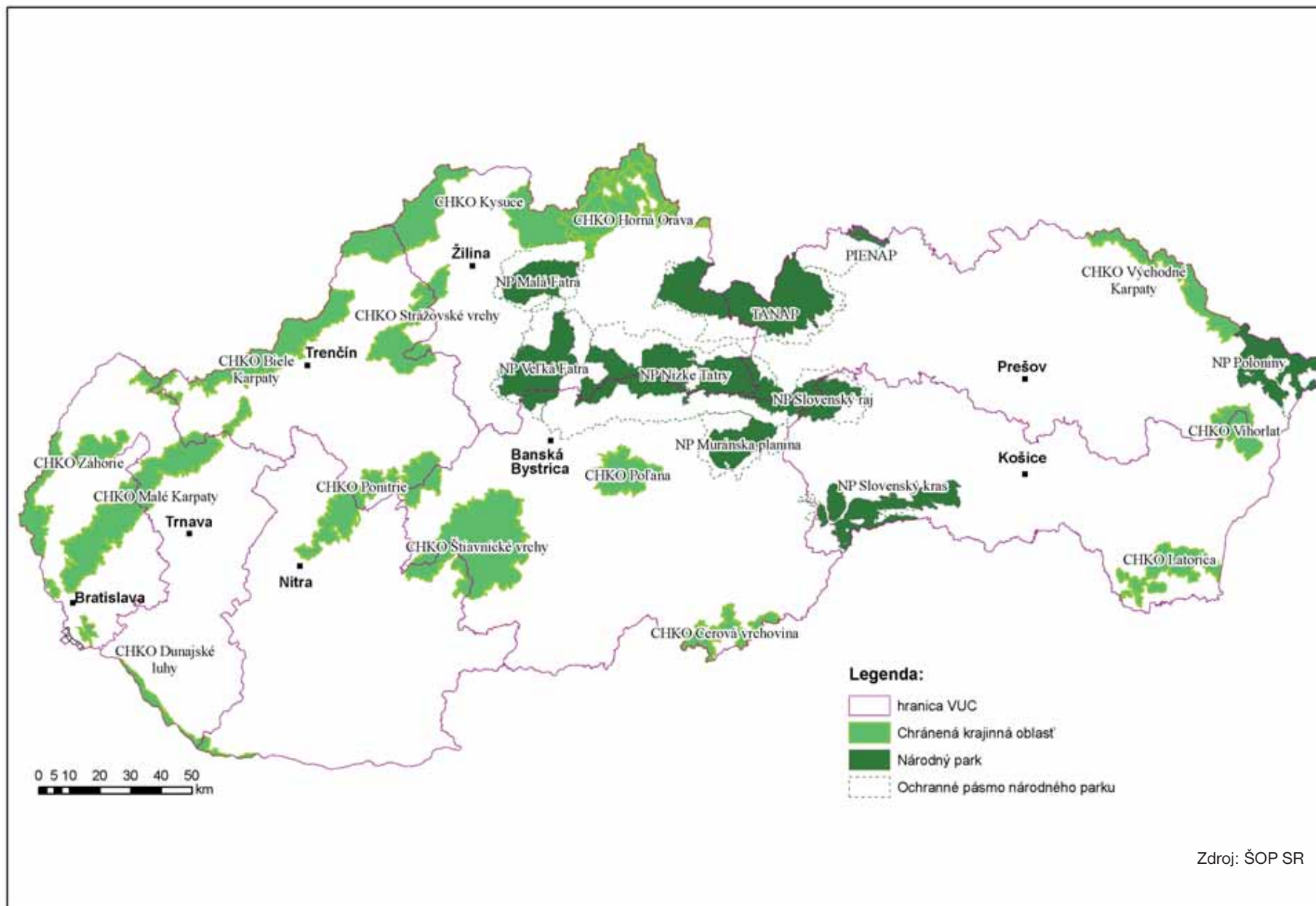
- 12 typových nerastov prvýkrát pre vedu opísaných z územia Slovenska,
- 61 významných nerastov, vyskytujúcich sa vzácnne na lokalitách Slovenskej republiky, majúcich európsky význam, alebo minerály so špecifickým morfológickým tvarom alebo vývojom,
- meteority nájdené na území Slovenskej republiky.

Do zoznamu chránených skamenelín bolo zahrnutých:

- 655 typových skamenelín, ktoré sú neopakovateľným materiálom vyhynutých rastlín a živočíchov a podľa ktorých bol príslušný taxón prvýkrát opísaný,
- vybrané skupiny skamenelín vyskytujúcich sa vzácnne, ktoré svojim charakterom a stupňom zachovania sú jedinečnými dokladmi vývoja organizmov v geologickej histórii Slovenska.

Vzorky chránených nerastov a chránených skamenelín sú uložené a uchovávané najmä v zbierkach štátnych múzeí s prírodovedným zameraním.

Mapa 25. Národní parky a chráněné krajinné oblasti

Ochrana pamiatkového fondu je súhrn činností a opatrení zameraných na identifikáciu, výskum, evidenciu, zachovanie, obnovu, reštaurovanie, regeneráciu, využívanie a prezentáciu kultúrnych pamiatok a pamiatkových území.

§ 2 ods. 7 zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu

• PAMIATKOVÝ FOND A JEHO OCHRANA

Pamiatkový fond

Základ **historických sídelných štruktúr** v krajine predstavujú **nehnutel'né kultúrne pamiatky**. V roku 2006 oproti roku 2005 došlo k miernemu nárastu celkového počtu nehnuteľných (i hnuteľných) kultúrnych pamiatok.

Tabuľka 90. Vývoj štruktúry nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok (NKP) podľa druhov

Druhové členenie nehnuteľných NKP *	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Pamiatky architektúry	7 515	7 549	7 612	7 650	7 709	7 738	7 799
Pamiatky archeológie	340	342	343	351	354	360	368
Pamiatky histórie	1 397	1 398	1 410	1 373	1 405	1 386	1 382
Pamiatky historickej zelene	333	335	337	339	339	340	341
Pamiatky ľudovej architektúry	1 821	1 821	1 812	1 784	1 837	1 833	1 823
Pamiatky vedy, výroby a techniky	451	458	462	451	449	454	484
Pamiatky výtvarné	818	819	943	947	977	1 005	1 015
Spolu	12 675	12 722	12 919	12 895	13 070	13 116	13 212

* Uvádza sa počet pamiatkových objektov, z ktorých pozostávajú NKP.

Zdroj: PÚ SR

K 31.12.2006 bolo evidovaných na Slovensku 9 525 nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, ktoré sú zložené z **13 212 pamiatkových objektov** a **14 437 hnuteľných národných kultúrnych pamiatok** (z čoho je 98 % sakrálneho charakteru), ktoré sú zložené z **30 410 pamiatkových predmetov**.

Tabuľka 91. Vývoj počtu hnuteľných národných kultúrnych pamiatok

	1993	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hnuteľné národné kultúrne pamiatky	14 687	14 582	14 591	14 355	14 354	14 363	14 392	14 437

Zdroj: PÚ SR

Vývoj **vlastníckej formy** KP je po roku 2005 netypický. Zatiaľ čo od roku 1993 klesal podiel pamiatok vo vlastníctve štátu po 1 percente (z 23 % na 14,7 % v roku 2004), v roku 2005-2006 prudko klesol o viac ako 5 % - až na 9,2 %. Prejavila sa tak delimitácia majetku štátu na obce a VÚC.

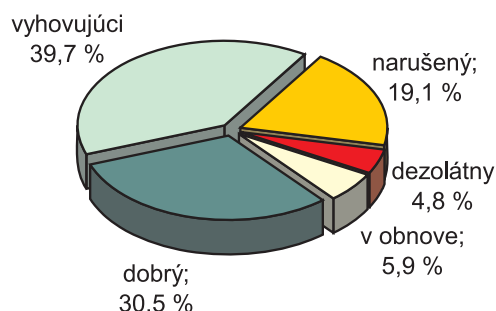
Z hľadiska **stavebno-technického stavu** bolo 2 529 pamiatkových objektov nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok narušenom a 629 v dezolátnom stave (spolu 23,9 %) a 781 v obnove (5,9 %). Rok 2006 pokračoval v tendenciách vývoja stavebno-technického stavu od roku 1993. Postupne klesá percento stavu - dobrý, z 34 % v roku 1993 na 30,5 % v roku 2006. Na druhej

strane klesá aj podiel ohrozených pamiatok, stav narušený a dezolátny (z 27 % v roku 1993 na 23,9 % v roku 2006). Znamená to, že **stav väčšiny pamiatok sa presunul do kategórie – vyhovujúci**, z 33 % na 39,7 %. Spolu so stavom dobrý je 70,2 % pamiatkového fondu v uspokojivom stave.

Prioritou zákona je ochrana pamiatkového fondu ako konkrétna činnosť zameraná na predchádzanie a obmedzovanie takých zásahov do pamiatok a pamiatkových území, ktoré ich ohrozujú, poškodzujú alebo ničia (preventívne opatrenia), ako aj na odstraňovanie následkov (nápravné opatrenia). **Zriadili sa** osobitné orgány štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu, ktorými sú **Pamiatkový úrad a krajské pamiatkové úrady**. Cieľom zákona je aj vytvoriť všeobecné podmienky pre **financovanie záchranu a obnovy pamiatok** z viacerých zdrojov, vrátane foriem nešťátnej pomoci.

Okrem ochrany pamiatok - objektov ako solitérov je pamiatkový fond **chránený aj plošne** v pamiatkových územiach: pamiatkových rezerváciách (PR) a pamiatkových zónach (PZ).

Graf 72. Stavebno-technický stav nehnuteľných NKP v roku 2006

(uvádza sa % pamiatkových objektov, z ktorých pozostávajú NKP)

Zdroj: PÚ SR

Tabuľka 92. Historické sídelné štruktúry v SR (2006)

Historické sídelné štruktúry (HSŠ)	Celkový počet HSŠ v SR
Mestské pamiatkové rezervácie	18
Pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry	10
Pamiatkovo chránené parky	340/48
Pamiatkové zóny	85

Zdroj: PÚ SR

Tabuľka 93. Mestské pamiatkové rezervácie (MPR)

Historické sídelné štruktúry		
Mestské pamiatkové rezervácie	Vyhlasenie	Počet KP
1. Banská Bystrica	18.5.1955	200
2. Banská Štiavnica	11.6.1950	191
3. Bardejov	11.6.1950	131
4. Bratislava	5.10.1954	264
5. Kežmarok	11.6.1950	256
6. Košice	2.2.1983	500
7. Kremnica	11.6.1950	116
8. Levoča	11.6.1950	339
9. Nitra	21.1.1981	23
10. Podolíneec	11.6.1991	63
11. Prešov	11.6.1950	257
12. Spišská Kapitula	11.6.1950	24
13. Poprad - Sp. Sobota	11.6.1950	89
14. Svätý Jur	23.5.1990	26
15. Štiavnické Bane	15.8.1995	20
16. Trenčín	11.9.1987	112
17. Trnava	11.9.1987	139
18. Žilina	11.9.1987	58

Zdroj: PÚ SR

Tabuľka 94. Pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry (PRLA)

Historické sídelné štruktúry		
Pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry	Vyhlasenie	Počet KP
1. Brhlovce	14. 9. 1983	25
2. Čičmany	26. 1. 1977	36
3. Osturňa	3. 10. 1981	135
4. Plavecký Peter	23. 5. 1990	28
5. Podbiel	14. 9. 1977	56
6. Sebechleby	21. 1. 1981	89
7. Špania Dolina	10. 1. 1979	83
8. Veľké Leváre	21. 1. 1981	25
9. Vlkolíneec	26. 1. 1977	73
10. Ždiar	14. 9. 1977	183

Zdroj: PÚ SR

Tabuľka 95. Pamiatkové zóny (PZ)

	Pamiatková zóna	Vyhlásená
1.	Babiná	25.09.2000
2.	Bátovce	10.10.1997
3.	Beckov	1.9.1991
4.	Boinice	19.6.1991
5.	Bratislava - CMO	18.8.1992
6.	Bratislava - Dúbravka	18.8.1992
7.	Bratislava - Lamač	18.8.1992
8.	Bratislava - Rača	16.11.1990
9.	Bratislava - Rusovce	19.9.1990
10.	Bratislava - Vainory	16.11.1990
11.	Bratislava - Záhorská Bystrica	16.11.1990
12.	Brezno	20.11.1991
13.	Bytča	10.5.1991
14.	Celovce	23.6.1997
15.	Dobrá Niva	24.2.1992
16.	Gelnica	27.3.1992
17.	Handľová *	1.10.1996
18.	Hanušovce nad Topľou	2.2.1991
19.	Heľpa	1.6.1992
20.	Hlohovec	26.2.1993
21.	Hniezdne	16.12.1991
22.	Hodruša - Hámre	25.11.1998
23.	Horné Plachtince	1.12.1994
24.	Hybe	1.10.1991
25.	Jelšava	5.6.1991
26.	Jezerko *	25.11.1992
27.	Kláštorec pod Znievom	6.2.1996
28.	Klokočov - Do Kršle	10.4.1995
29.	Komárno	25.9.1990
30.	Kremnica - okolie	26.3.1999
31.	Kremnické Bane	21.3.1994
32.	Krupina	29.5.1991
33.	Kysucké Nové Mesto	11.4.1991
34.	Lipovce - Lačnov	17.2.1995
35.	Liptovský Hrádok	27.5.1994
36.	Liptovský Ján	20.7.1991
37.	Liptovský Mikuláš	16.9.1991
38.	Lučenec	29.6.1995
39.	Lúčka	15.9.1992
40.	Ľubica	20.9.2001
41.	Marianka	20.4.1994
42.	Markušovce	26.4.1993
43.	Martin	20.10.1994
44.	Michalovce	26.4.1993

* PZ vyhlásené, ale neboli zverejnené vo Vestníku vlády SR

	Pamiatková zóna	Vyhlásená
45.	Modra	1.12.1991
46.	Nitra - Dolné Mesto	15.9.1992
47.	Nitrianske Pravno	27.5.1991
48.	Nižná Boca	1.10.1991
49.	Nižné Repaše	30.11.1993
50.	Nižný Medzev	1.7.1994
51.	Nová Baňa	3.5.1991
52.	Nové Mesto nad Váhom	1.10.1992
53.	Oravský Podzámok	3.7.1995
54.	Partizánska Ľupča	22.8.1991
55.	Piešťany	1.2.1991
56.	Polichno	15.10.1996
57.	Rajec	10.5.1991
58.	Ratková	17.10.1994
59.	Rimavská Sobota	22.11.1993
60.	Rimavské Janovce	17.10.1994
61.	Rožňava	21.6.1991
62.	Ružomberok	16.9.1991
63.	Sabinov	20.4.1993
64.	Sirk - Železník	17.6.1991
65.	Skalica	25.9.1990
66.	Smolník	31.1.1997
67.	Sobotište	2.6.1999
68.	Spišská Belá	2005
69.	Spišská Nová Ves	20.1.1992
70.	Spišské Podhradie	10.2.1993
71.	Spišské Vlachy	23.10.1992
72.	Stankovany - Podšíp	1.10.1991
73.	Stará Ľubovňa	16.12.1991
74.	Šahy	3.5.1993
75.	Šimonovce	15.10.1996
76.	Štítnik	5.6.1991
77.	Tatranská Lomnica	1.6.1992
78.	Topoľčany	1.7.1991
79.	Topoľčany - Stummerova ul.	24.3.2000
80.	Torvsky	30.11.1993
81.	Trstená	1.6.1991
82.	Turnianska Nová Ves	1.2.1995
83.	Tvrdošín	1.6.1991
84.	Vrbov *	15.9.1992
85.	Východná	1.10.1991
86.	Vyšný Medzev	23.7.1993
87.	Zlaté Moravce	1.3.1994
88.	Zvolen	30.4.1991

Zdroj: PÚ SR

Obnova kultúrnych pamiatok

Na obnovu národných kultúrnych pamiatok SR bolo v roku 2006 pre **513 projektov** poskytnutých prostredníctvom príspevkov MK SR na obnovu národných kultúrnych pamiatok z programu **“Obnovme si svoj dom”** celkovo 116 335 tis. Sk.

Program predstavuje komplexný rozvojový program zameraný na podporu obnovy národných kultúrnych pamiatok. Vytvorenie programu vyplýva z programového vyhlásenia vlády SR. Umožňuje systémovú podporu obnovy NKP v jednotlivých fázach procesu ich záchranu, obnovy, prezentácie a interpretácie či už ako solitérov, alebo súčasťou osobitne chránených lokalít.

Tabuľka 96. Príspevky MK SR na obnovu národných kultúrnych pamiatok z programu **“Obnovme si svoj dom”**

	2003	2004	2005	2006
Počet projektov	160	920	323	513
Celková výška grantov (Sk)	24 000 000	118 380 000	94 648 000	116 335 000

Zdroj: PÚ SR

Podľa návrhu **Opatrení na realizáciu ochrany kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky** (prijatého uznesením vlády SR č. 311/2002 z 27. marca 2002) na realizáciu zámerov Deklarácie NR SR o ochrane kultúrneho dedičstva (prijatej 28. februára 2001) je jedným zo strategických (dlhodobých) opatrení na roky 2003 až 2010 aj:

- formovanie a budovanie jednotného informačného systému o všetkých súčastiach a zložkách nášho kultúrneho a prírodného dedičstva, ktorý bude kompatibilný s príslušnými systémami ochrany európskeho kultúrneho a prírodného dedičstva v rámci Rady Európy a Európskej únie, ako aj svetového kultúrneho a prírodného dedičstva v rámci príslušného dohovoru UNESCO, a tiež

- trvalo zdokonaľovať a postupne v praxi realizovať systém financovania a ďalších ekonomických stimulov a podporných programov na ochranu kultúrneho dedičstva tak na národnej, ako aj na regionálnej a miestnej (obecnej) úrovni.

Kultúrnu pamiatku alebo pamiatkové územie môže ministerstvo z vlastného podnetu, na podnet Pamiatkového úradu alebo inej právnickej osoby alebo fyzickej osoby navrhnúť na zápis do Zoznamu svetového dedičstva za podmienok ustanovených v medzinárodnej zmluve (Dohovore o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva)

§ 21 ods. 1 zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu

• PODIEL SR NA SVETOVOM DEDIČSTVE

Lokality zapísané do Zoznamu svetového dedičstva

Zoznam svetového dedičstva obsahoval 851 lokalít celého sveta (z toho 660 kultúrnych, 166 prírodných a 25 zmiešaných lokalít) z väčšiny zo 184 členských štátov *Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva*, z nich **šesť** na území SR. Sú to:

v rámci kultúrneho dedičstva

- Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry **Vikolíneec**, miestna časť Ružomberka (Cartagena, 1993),
- **Spišský hrad** a kultúrne pamiatky jeho okolia v ochrannom pásme NKP - Spišská Kapitula, Spišské Podhradie, kostol sv. Ducha v Žehre (Cartagena, 1993),
- **Banská Štiavnica** s technickými pamiatkami jej okolia (Banská Štiavnica, Hodruša –Hámre, Štiavnické Bane, Banská Belá, Voznica, Vyhne, Banský Studenec, Počúvadlo, Kopanica, Kysihýbel, Antol, Ilija; najmä 23 vodných nádrží - tajchov) (Cartagena, 1993),
- **Bardejov** - mestská pamiatková rezervácia aj s ochranným pásmom, vrátane židovského suburbia (Cairns, 2000),

v rámci prírodného dedičstva

- **Jaskyne Slovenského krasu a Aggteleckého krasu** (Berlín, 1995), ku ktorým v roku 2000 pribudla Dobsínská ľadová jaskyňa vrátane Stratenskej jaskyne a jaskyne Psie diery ako jedného jaskynného systému vo vrchu Duča (Cairns, 2000).
- **Karpatské bukové pralesy** (Christchurch, 2007), spolu s Ukrajinou

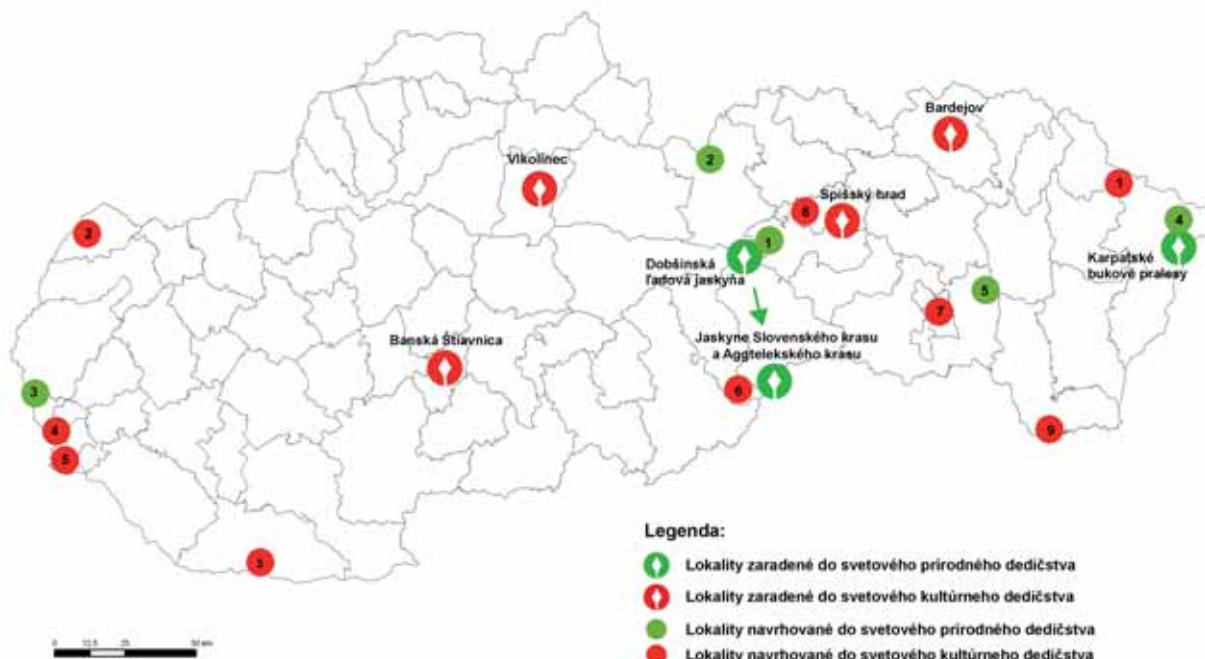
Tabuľka 97. Porovnanie počtu lokalít svetového dedičstva (SD) s okolitými štátmi

Krajina	Počet lokalít SD
Slovensko	6
Česko	12
Poľsko	13
Maďarsko	8
Rakúsko	8

Zdroj: UNESCO

Mapa 26. Svetové kultúrne a prírodné dedičstvo v SR

Zdroj: MŽP SR

Lokality navrhované na zápis do Zoznamu svetového dedičstva

Medzi navrhované lokality príp. zaradené do výberu na nomináciu do svetového dedičstva k roku 2007 patria:

v rámci kultúrneho dedičstva

1. **Drevená sakrálna architektúra v Karpatoch,**
2. **Sídla veľkej Moravy:** slovanské hradisko v Mikulčiciach a kostol Sv. Margaréty v Kopčanoch (spoločný návrh s Českom)
3. **Protiturecká pevnosť v Komárne** (spoločný návrh s Maďarskom),
4. **Pamätník Chatama Sófera v Bratislave,**
5. **Limes Romanus** - rímske pamiatky na strednom Dunaji (predpokladaný spoločný návrh s Rakúskom a Maďarskom; na Slovensku Iža a Rusovce),
6. **Stredoveká nástenná maľba v kostoloch Gemera a Abova** (predpokladaný spoločný návrh s Maďarskom),
7. **Historické jadro mesta Košice** (šošovkovité námestie),
8. **Pamiatky a krajina Spiša** (rozšírenie svetového kultúrneho dedičstva Spišský hrad a pamiatky okolia o historické jadro mesta Levoča a dielo Majstra Pavla),
9. **Tokajská vinohradnícka oblasť** (Černov, Veľká Trňa, Malá Trňa, Slovenské Nové Mesto, Černochovo, Bara, Viničky; perspektívne pričlenenie k schválenej Tokajskej vinohradníckej oblasti v Maďarsku),

v rámci prírodného dedičstva

1. **Doliny mezozoika Západných Karpát** (doplnenie návrhu Rokliny Slovenského raja; spoločný návrh s Poľskom),
2. **Prírodné rezervácie Tatier** (predpokladaný spoločný návrh s Poľskom),
3. **Prírodná a kultúrna krajina v podunajskom regióne** (predpokladaný spoločný návrh s Českom, Rakúskom a Maďarskom),
4. **Mykoflóra Bukovských vrchov,**
5. **Gejzír v Herľanoch.**

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa jeho zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno - historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

§ 1 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov

• PRIESTOROVÉ USPORIADANIE A FUNKČNÉ VYUŽÍVANIE ÚZEMIA

Osídlenie a demografický vývoj

Od roku 2003 pozorujeme trend rastu reprodukčných mier, zvyšuje sa pôrodnosť, naďalej klesá potratovosť a zvyšuje sa počet prisťahovaných zo zahraničia.

Celkový prírastok oproti minulému roku činil, hlavne vďaka prisťahovaniu, 4 457 obyvateľov. K 31.12.2006 dosiahol počet obyvateľov SR **5 393 637 obyvateľov**. Bol dosiahnutý **prirodzený prírastok** obyvateľov, čo nadväzuje na pozitívny trend od roku 2004, pričom mu predchádzal trojročný prirodzený úbytok (2001-2003). Podľa krajov žije naďalej najviac obyvateľov v Prešovskom a najmenej v Trnavskom kraji.

Tabuľka 98. Základné údaje o pohybe obyvateľstva v SR (2006)

Územie	Živonarodení	Zomrelí	Prirodzený prírastok (úbytok)	Sťahovanie prírastok (úbytok)	Celkový prírastok (úbytok)	Počet obyvateľov (k 31. 12. 2006)
Slovenská republika	53 904	53 301	603	3 854	4 457	5 393 637
Bratislavský kraj	5 921	5 853	68	2 986	3 054	606 753
Trnavský kraj	5 059	5 604	-545	1 448	903	555 075
Trenčiansky kraj	5 075	5 875	-800	261	-539	599 847
Nitriansky kraj	6 024	7 992	-1 968	775	-1 193	707 305
Žilinský kraj	6 980	6 623	357	206	563	695 326
Banskobystrický kraj	6 215	7 158	-943	-414	-1 357	655 762
Prešovský kraj	9 576	6 813	2 763	-876	1 887	800 483
Košický kraj	9 054	7 383	1 671	-532	1 139	773 086

Zdroj: ŠÚ SR

Najvýraznejší **pohyb obyvateľstva** v SR zaznamenal Bratislavský kraj s najvyšším celkovým prírastkom 3 054 obyvateľov, pričom najvyšší prirodzený prírastok mal opäť Prešovský kraj (2 763 obyvateľov). Najvyšší prirodzený úbytok mal zase Nitriansky kraj – 1 968 obyvateľov, najvyšší celkový úbytok zaznamenal Banskobystrický kraj – 1 357 obyvateľov.

Demografický vývoj v 90-tych rokoch a začiatkom tohto storočia v SR je odrazom zmien, ktoré sa uskutočňujú v ekonomickej, sociálnej a politickej transformácii spoločnosti.

Tabuľka 99. Štruktúra osídlenia v SR (k 31.12.2006)

Územie	Rozloha (km ²)	Počet obyvateľov na km ²	Počet samostatných obcí	Priem. počet obyvateľov na obec	Stupeň urbanizácie	
					mestské prostredie (%)	vidiecke prostredie (%)
Bratislavský kraj	2 053	296	73	8 311,68	82,91	17,09
Trnavský kraj	4 147	134	251	2 211,45	49,07	50,93
Trenčiansky kraj	4 502	133	276	2 173,36	57,12	42,88
Nitriansky kraj	6 343	112	354	1 998,04	47,19	52,81
Žilinský kraj	6 808	102	315	2 207,38	50,58	49,42
Banskobystrický kraj	9 455	69	516	1 270,86	53,72	46,28
Prešovský kraj	8 974	89	666	1 201,93	49,54	50,46
Košický kraj	6 752	114	440	1 757,01	56,03	43,97
Slovenská republika	49 034	110	2 891	1 865,66	55,35	44,65

Zdroj: ŠÚ SR

Vývojové trendy v štruktúre plôch

SR je vyváženou mozaikou plôch zloženou z urbanizovaného prostredia sídiel, poľnohospodárskej a lesnej krajiny, ktorá plní tiež produkčnú a obnovujúcu funkciu malým i väčším sídlam Slovenska. V rámci transformácie národného hospodárstva dochádza priebežne k **prirodzenému presunu pôdy** medzi poľnohospodárskym (PPF) a lesným pôdnym fondom (LPF) a ostatnými druhmi pozemkov.

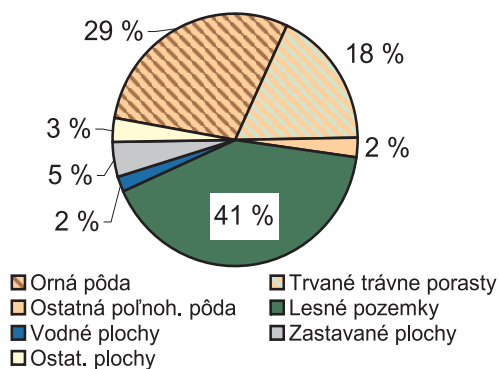
Na prírastok urbanizovaných plôch vplyva okrem demografických trendov a transformácie hospodárstva aj výstavba priemyselných parkov a stavieb pre obchodné reťazce, pričom tieto zatiaľ až na malé výnimky neprinášajú novú, lepšiu kvalitu prostredia.

Tabuľka 100. Úhrnné druhy pozemkov k 31. 12. 2006 (ha)

Kraj	Orná pôda	Chmel-nica	Vinice	Záhrady	Ovocné sady	Trvalé trávne porasty	Poľnoh. pôda	Lesné pozemky	Vodné plochy	Zastavané plochy	Ostat. plochy	Celková výmera
BA	75 061	0	4 629	4 528	984	9 841	95 044	75 249	5 567	15 402	13 996	205 259
TT	263 423	129	4 302	8 187	2 469	14 748	293 258	65 315	14 609	27 385	14 146	414 712
TN	98 312	369	68	8 139	2 604	76 768	186 260	220 588	6 311	23 126	13 923	450 207
NR	406 693	35	12 186	14 230	5 090	30 951	469 187	96 136	15 684	37 678	15 657	634 341
ZA	63 207	0	0	6 135	404	176 192	245 939	379 925	12 800	25 047	17 170	680 881
BB	166 682	0	3 304	11 138	1 959	235 465	418 548	462 479	7 905	33 069	23 473	945 474
PR	149 693	0	23	10 912	2 139	221 867	384 635	440 629	14 132	31 321	26 625	897 342
KE	204 286	0	2 801	13 543	2 143	115 040	337 813	266 619	16 317	34 064	20 367	675 181
Spolu	1 427 357	534	27 314	76 813	17 792	880 873	2 430 683	2 006 939	93 325	227 092	145 357	4 903 397

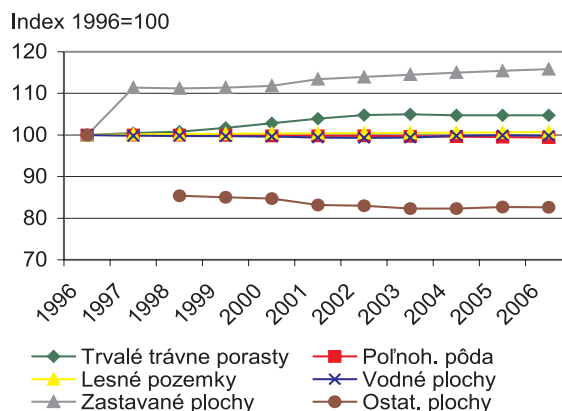
Zdroj: ÚGKK SR

Graf 73. Štruktúra plôch v SR (2006)

Zdroj: ÚGKK SR

Graf 74. Indexový vývoj v štruktúre plôch SR

Zdroj: ÚGKK SR

Zeleň v sídlach

Zeleň patrí k rozhodujúcim faktorom kvality života v meste, je pre sídla zdrojom vitality. Najmä mestské prostredie, charakteristické zvýšeným tlakom na kvalitu životného prostredia, je vyvažované pozitívnymi účinkami zelene a vody. Radi sa k najefektívnejším priestorovým, ochranným, ozdravujúcim i skrášľujúcim prvkom. Verejná zeleň (teda zeleň miest a obcí) sa hodnotí ukazovateľom výmery v ha, čo len čiastočne vystihuje účinnosť zelených plôch. Až intenzívna a vzrastlá zeleň je totiž prínosom k ozdraveniu a estetickému skvalitneniu našich sídiel.

Medzi základné **funkcie mestskej zelene** patrí hygienicko/zdravotná (úprava mikroklimy v meste - zahŕňa i znižovanie teploty, tienenie korunami stromov, zvyšovanie vlhkosti vzduchu, znižovanie rýchlosti vetra, filtračné účinky zelene, znižovanie hladiny hluku v mestskom prostredí), ale aj **funkcia psychologická, estetická, rekreačná a mnohé ďalšie**.

Tabuľka 101. Výmera zelene SR podľa krajov (2005)

Kraj	Verejná zeleň (ha)		z toho parková (ha)		Zeleň na obyvateľa (m ²)	
	mestá a obce	z toho mestá	mestá a obce	z toho mestá	mestá a obce	z toho mestá
BA	1 237	1 018	333	237	20	20
TT	1 328	715	430	178	26	24
TN	1 183	827	341	205	24	20
NR	1 913	937	599	186	28	27
ZA	1 167	713	260	133	20	17
BB	1 512	951	468	303	27	23
PR	1 330	837	388	207	21	17
KE	1 664	1 060	489	217	24	22
Spolu	11 334	7 057	3 308	1 666	24	21

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 102. Vývoj výmery verejnej zelene v SR

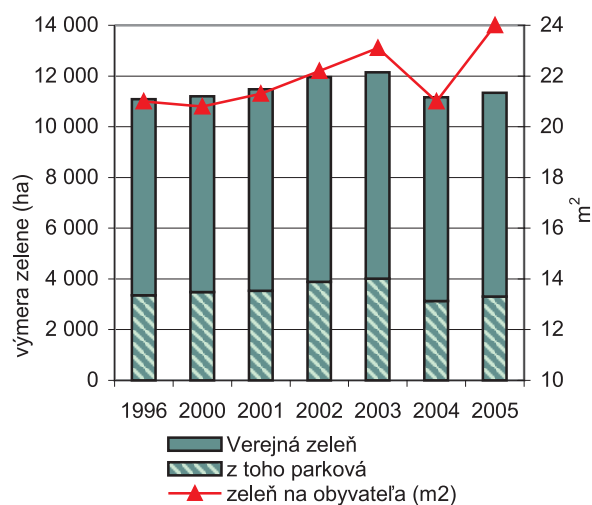
	Verejná zeleň (ha)	z toho parková (ha)	Zeleň (m ² /obyvateľa)
1996	11 089	3 357	21,0
2000	11 200	3 481	20,8
2001	11 474	3 528	21,3
2002	11 955	3 888	22,2
2003	12 144	4 017	23,1
2004	11 150	3 129	21,0
2005	11 334	3 308	24,0

Zdroj: ŠÚ SR

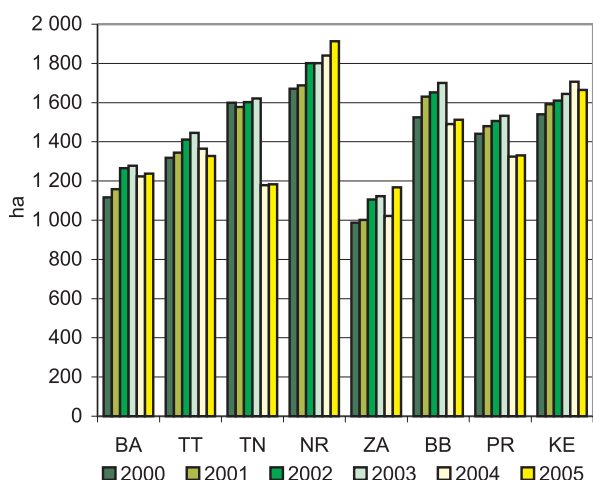
K roku 2005 dosiahla výmera zelene v mestách a obciach SR **11 334 ha**, z čoho parkovej zelene bolo 3 308 ha. V prepočte na obyvateľa činila **24 m²**. Trend výmery verejnej zelene je za posledné roky pozitívny, i napriek jej poklesu v roku 2004. Najvyššia výmera verejnej zelene je v Nitrianskom kraji (i v prepočte na obyvateľa), najmenšia je v Žilinskom kraji.

Graf 75. Vývoj zelene v SR

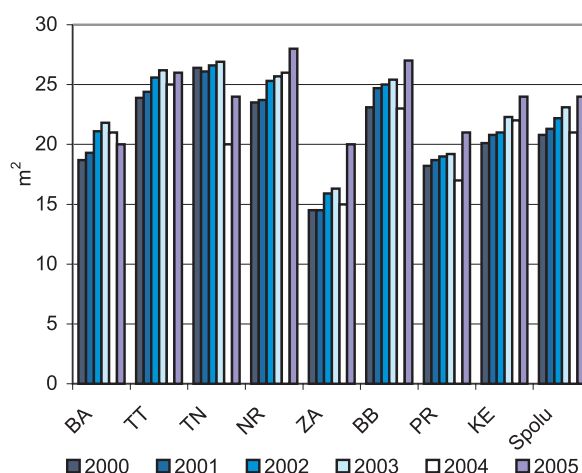
Zdroj: ŠÚ SR

Graf 76. Výmera verejnej zelene v SR podľa krajov

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 77. Výmera zelene na obyvateľa v SR podľa krajov

Zdroj: ŠÚ SR

Územné plánovanie

Hlavným dokumentom územného plánovania v Slovenskej republike je Konceptcia územného rozvoja Slovenska, ktorá sa spracováva na dlhodobé výhľadové obdobie 15 až 20 rokov. **Konceptciu územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001)** schválila vláda SR uznesením č. 1 033/2001. Nariadením vlády SR č. 528/2002 Z.z. bola vyhlásená jej záväzná časť. Obstarávateľom KÚRS je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, ktoré je zodpovedné za jeho aktualizáciu.

KURS 2001 je územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu. V dokumentácii vyjadrené ciele územnoplánovacej politiky štátu tvoria základnú kostru a smerovanie priestorového rozvoja Slovenskej republiky v medzinárodných a celoštátnych súvislostiach. Vo svojich odporúčaní je plne kompatibilná s odporúčaniami európskych priestorových koncepcií, vychádza z ich cieľov a tvorivo ich uplatňuje na podmienky Slovenskej republiky. **Definuje** základné ciele súčasnej územnoplánovacej politiky v kontexte so základnými cieľmi rozvojových dokumentov v ostatných krajinách Európy:

- podpora rozvoja ekonomickej základne a posilnenie jej konkurencieschopnosti a efektívnosti,
- podpora rovnovážneho sídelného rozvoja vrátane rozvoja vidieka
- zabezpečenie rovnocennej dostupnosti k infraštruktúram,
- ochrana a tvorba životného prostredia, prírodného a kultúrneho dedičstva,
- podpora integrácie
- zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja.

Zásady územného rozvoja Slovenska, stanovené v záväznej časti KURS 2001, sú záväzné pre obsah záväzných častí územných plánov regiónov a musia sa premietnuť aj do sústavy opatrení systémového a vecného charakteru, ako sú legislatívne úpravy, návrhy konkrétnych akcií, programy rozvoja a návrhy na verejné investície z pohľadu centrálnych orgánov štátu.

Na regionálnej úrovni sú od roku 2002 obstarávateľmi územných plánov regiónov samosprávne kraje. Územné plány veľkých územných celkov pre jednotlivé kraje SR boli schválené uzneseniami vlády SR v roku 1998. Samosprávny kraj priebežne zabezpečuje formou zmien a doplnkov aktualizáciu územného plánu regiónu.

V rokoch 2004 a 2005 boli vypracované a schválené Zmeny a doplnky ÚPN VÚC všetkých samosprávnych krajov v SR.

Na lokálnej úrovni územnoplánovacia činnosť zabezpečujú obce. Podľa stavebného zákona je povinnosťou obce s viac ako 2000 obyvateľmi obstaráť a schváliť **územný plán obce**. Záväzná časť územného plánu musí byť v súlade so záväznou časťou územného plánu regiónu. V záväznej časti ÚPN obce sú stanovené zásady priestorového usporiadania a funkčného využívania územia obce, podmienok rozvoja hospodárskych aktivít v území, rozvoja obytnej funkcie, usporiadania verejného dopravného, občianskeho a technického vybavenia, ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany krajiny a významných krajinných prvkov, ochrany a využívania kultúrnohistorických hodnôt, starostlivosti o životné prostredie a zabezpečenia ochrany územného systému ekologickej stability.

Európsky dohovor o krajine

Európsky dohovor o krajine (EDoK) je Dohovor Rady Európy, ktorého **cieľom je ochrana, manažment a plánovanie krajiny a organizovanie európskej spolupráce v tejto oblasti**. Na podpis a ratifikáciu bol dohovor členskými krajinami Rady Európy otvorený dňa 20. októbra 2000 vo Florencii. Do platnosti vstúpil po jeho ratifikácii desiatimi krajinami 1. marca 2004. K 31. 12. 2006 k dohovoru pristúpilo alebo ho ratifikovalo 26 členských krajín Rady Európy, ďalších 8 členských krajín tento dohovor podpísalo. **Vláda SR** svojím uznesením č. 201 zo 16. marca 2005 vyslovila súhlas s podpisom EDoK. Dohovor bol podpísaný 30. mája 2005, jeho ratifikácia prebehla 9. augusta 2005. Dohovor začal v SR **platiť 1. decembra 2005**.

MŽP SR je kompetentným orgánom pre koordináciu a riadenie plnenia záväzkov a spoluprácu s dotknutými rezortmi v rámci implementácie EDoK v SR, ktorými sú MVR SR, MK SR a MP SR. V súhlase s tým bola na zabezpečenie vytvárania podmienok pre implementáciu dohovoru zriadená v máji 2006 pracovná medzirezortná skupina. Výkonnou zložkou za rezort MŽP SR je SAŽP.

V roku 2006 bol vypracovaný a schválený v OPM ŽP *Program implementácie Európskeho dohovoru o krajine v SR*, v ktorom sú navrhnuté opatrenia na zabezpečenie implementácie jednotlivých článkov dohovoru, ako aj na zabezpečenie efektívnej súčinnosti s programami implementácie súvisiacich medzinárodných dohovorov a protokolov a ďalších strategických dokumentov. Program implementácie Európskeho dohovoru o krajine v SR je orientovaný do **štyroch hlavných pilierov**:

1. inštitucionálna podpora
2. propagácia
3. spolupráca
4. odborná podpora

Aktivity sú zamerané na vypracovanie typológie krajiny SR, metodické postupy identifikácie charakteristického vzhladu krajiny, hodnotenia krajinného rázu, typológie urbánnych priestorov, na identifikáciu historických krajinných štruktúr, významných krajinných prvkov, ohrozených krajinných typov, na definovanie cieľovej kvality krajiny a na participáciu verejnosti pri jej definovaní.

Vyhodnotenie implementácie Európskeho dohovoru o krajine v roku 2006:

- **Účasť na aktivitách Rady Európy** - v roku 2006 sa na úrovni Rady Európy konal V. workshop „Landscape quality objectives: from theory to practise“ v Gironne, Španielsko, ktorého sa SR aktívne zúčastnila. Cieľom workshopu bola výmena skúseností medzi krajinami, ktoré k dohovoru pristúpili, neboli prijaté žiadne záväzné dokumenty.

- **Účasť na aktivitách Európskej komisie** - na žiadosť EK sa SR zúčastnila workshopu „Ecological coherence of Natura 2000“ na DG Environment v Bruseli s vyžiadanou prezentáciou o metódach, stave a legislatíve SR týkajúcej sa krajinného plánovania

- **Medzinárodná spolupráca** - SR pokračovala v spolupráci s ČR vo forme vzájomných pracovných stretnutí, výmene skúseností a expertov (intenzívna spolupráca s MŽP ČR); SR iniciovala spoluprácu s krajinami V4 a predstavila ideu implementácie v SR

- **Aktívna účasť na zahraničných konferenciách**

- Pernegg, Rakúsko: účasť na 1. medzinárodnom INTERREG krajinárskom sympóziu „*The European Landscape Convention on the way to the People and Crossing the Borders*“

- Cheb, ČR: prezentácia SR na medzinárodnom odbornom sympóziu „*Architektonické dedičství krajiny*“

- Praha, ČR: „Prezentácia prístupov k identifikácii krajinného obrazu a hodnotenia krajinného rázu na Slovensku“ v rámci konferencie „*Ochrana krajinného rázu 2006 – trinásť rokov skúseností, úspechov a omylov*“

- Lednice, ČR: účasť na konferencii „*Ekologie krajiny a krajinné plánování*“ - prednáška „Aktuálne problémy krajinného plánovania“

- Odborná konferencia „*Historické záhrady v Kroměříži 2006*“, podtitul „Umění a společenská činnost v historických zahradách“ organizoval klub UNESCO, ICOMOS, kde zástupca Slovenska prezentoval projekt podporujúci obnovu historických záhrad v SR.

Aktivity na národnej úrovni

- **Materiály odsúhlasené operatívnou poradou ministra životného prostredia** - vypracovaný materiál „*Program implementácie Európskeho dohovoru o krajine v SR*“, majúci podobu strategického dokumentu, ktorý bol predložený na medzirezortné pripomienkovacie konanie. Materiál bude detailnejšie rozpracovaný a po doplnení bude v roku 2007 predložený na rokovanie vlády SR

- **Vznik medzirezortnej komisie** - na prenos informácií a na zabezpečenie spolupráce s ostatnými rezortami pri začleňovaní požiadaviek na ochranu, manažment a plánovanie krajiny bola ministrom životného prostredia zriadená medzirezortná komisia zo zástupcov MDPT SR, MZV SR, MH SR, MK SR, MŠ SR, MVR SR, MPSR SR, MP SR a prizývaných nezávislých expertov

- **Legislatívne kroky** - za účelom presadzovania vhodného legislatívneho nástroja na zabezpečenie ochrany, manažmentu a plánovania krajiny sa uskutočnilo viacero rokovaní s MVR SR, pri ktorých MŽP SR presadzovalo princíp začlenenia aspektov územného plánovania alternatívne 1) do samostatného zákona o krajinnom plánovaní; 2) do nového znenia zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku. Ani jeden legislatívny predpis nebol v roku 2006 ukončený.

- **Organizácia konferencie** - X. medzinárodná konferencia *Krajina – človek – kultúra* organizovaná v rámci XII. medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí ENVIROFILM v Banskej Bystrici na tému „*Prístupy k implementácii Európskeho dohovoru o krajine v štátoch V4*“ zameraná na otázky implementácie problematiky ochrany a tvorby krajiny do legislatívy, koncepcií a medzinárodnej spolupráce

- **Aktívna účasť na konferenciách a seminároch s medzinárodnou účasťou**

- Bardejov – „BARDKONTAKT – trendy obnovy historických centier miest v SR“ – prednáška „Symboly Hornádskej kotliny“
- Bardejov – „BARDKONTAKT – trendy obnovy historických centier miest v SR“ – prednáška „Krajinný ráz Tokajskej oblasti“
- Tatranská Štrba – prezentácia „Metodiky charakteristického vzhľadu krajiny, vizuálne exponovaných priestorov a významných krajinných prvkov“ na konferencii o vede a výskume v TANAP-e v rámci Týždňa vedy na Slovensku

- **Vzdelávanie odborníkov** - začatie práce s jednou z cieľových skupín pri implementácii s krajinármi ŠOP (vznik emailovej konferencie, začatie pravidelných školení a interných inštrukcií), odborná príprava a realizácia školenia krajinárov ŠOP SR a SAŽP

- **Vzdelávanie samosprávy** - prednášky

- **Nadviazanie spolupráce** s rôznymi inštitúciami a organizáciami

- **Otvorenie nových tém**

- **charakteristický vzhľad krajiny** – v roku 2006 bola realizovaná I. etapa prác zameraných na prípravu a tvorbu metodiky charakteristického vzhľadu krajiny, v zmysle potrieb zákona NR SR č.543/2000 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v kontexte so zákonmi č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, v znení neskorších prepisov, zákona NR SR č.24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, zákona č.49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkovej ho fondu a Európskeho dohovoru krajine, ktorá sa začala priebežne overovať na vybraných modelových územiach

- **fragmentácia krajiny a biotopov** v zmysle Smernice o biotopoch (čl.10) - uskutočnili sa pracovné stretnutia za účelom potreby definovania problému, koordinácie a potreby nadviazania úzkej spolupráce s jednotlivými vedeckými pracoviskami a zodpovednými orgánmi. Fragmentácia biotopov sa javí ako potenciálne nosná téma EK pri ochrane krajiny obklopujúcej jednotlivé biotopy

- **úloha zelene** v trvalo udržateľnom rozvoji sídiel

- **Publikačná činnosť** - informačná brožúra „Európsky dohovor o krajine“ pre verejnosť, plagáty, CD s príspevkami z konferencie Krajina-človek-kultúra, Atlas reprezentatívnych geosystémov Slovenska (REPGES), články v odborných a populárnych periodikách.

Program obnovy dediny

Program obnovy dediny (POD) je jedným z obľúbených a úspešných nástrojov rozvoja vidieka v štátoch vyspelej Európy, ktorý aplikujú štáty a regióny združené v Európskom pracovnom spoločenstve pre obnovu dediny a rozvoj vidieka (so sídlom vo Viedni) už viac ako 20 rokov. **Slovensko** je členom tohto Spoločenstva prostredníctvom **rezortu životného prostredia** od roku 1997 a od roku 1998 realizuje tento Program aj v SR.

Hlavným cieľom POD je vytvorenie organizačných a ekonomických podmienok k podnecovaniu aktivity a podpore obyvateľov vidieka a samospráv vidieckych obcí, aby sa vlastnými silami snažili o harmonický rozvoj zdravého životného prostredia, udržiavanie prírodných a kultúrnych hodnôt vidieckej krajiny a rozvoj ekologicky nezávadného hospodárenia s využívaním domácich zdrojov. Uvedené zabezpečuje v zmysle uznesenia vlády SR č. 222/1997 **SAŽP**, ktorá cestou svojich poradcov a sekretariátu pre POD eviduje aj žiadosti obcí a vidieckych mikroregiónov o podporu, organizuje národnú súťaž Dedina roka a oficiálne zastupuje rezort v medzinárodných štruktúrach.

V Programe je zakotvená okrem nepriamej podpory aj finančná forma podpory štátu – jedná sa o drobné dotácie o priemere niekoľko desiatok tisíc Sk na jednu obec. Táto povinnosť bola uložená ministerstvám životného prostredia a pôdohospodárstva. Keďže MP SR ani v jednom roku nevyčlenilo zo svojho rozpočtu finančné prostriedky priamo viazané na POD, a taktiež v súvislosti s presunom kompetencií v oblasti územného plánovania a stavebného poriadku na MVRR SR, začal byť od roku 2004 na pokyn ministra životného prostredia SR POD vyhlasovaný ako **rezortný program**.

V roku 2006 podpora POD dosiahla celkovú výšku takmer **15 mil. Sk**. Dotačné tituly boli upravené tak, aby zohľadňovali záujmy rezortu životného prostredia:

1. štúdie, projektové dokumentácie a programy trvalo udržateľného rozvoja vidieka – tvorba stratégií trvaloudržateľného rozvoja obcí a mikroregiónov, programy obnovy obce, ekologické aspekty územného plánovania (krajinnoekologické plány), miestne územné systémy ekologickej stability; štúdie zamerané na revitalizáciu vidieckej krajiny a riešenie environmentálnych problémov obcí a projektové dokumentácie parciálnych aktivít zameraných na obnovu a tvorbu kvality životného prostredia obce, na zlepšenie jej hmotného, kultúrneho a prírodného prostredia a infraštruktúry zabezpečujúcej ochranu životného prostredia,

2. drobné „podprahové“ aktivity – osvetovo-propagačné, výchovno-vzdelávacie a realizačné aktivity motivujúce k zlepšeniu životného prostredia a zvýšeniu ekologickeho povedomia, ktorých náklady nedosahujú **minimálnu** výšku nenávratného finančného príspevku v rámci jednotlivých opatrení ŠF EÚ.

Priemerná dotácia	
v skupine 1 (štúdie, projektové dokumentácie a programy TUR):	101 032 Sk
v skupine 2A (drobné realizačné aktivity):	75 000 Sk
v skupine 2B (osvetové a vzdelávacie aktivity):	91 667 Sk
celková priemerná dotácia na 1 obec/mikroregión:	85 170 Sk

Tabuľka 103. Prehľad požadovaných dotácií v roku 2006 (Sk)

1/štúdie, projektové dokumentácie a programy TUR*		2A/ drobné realizačné aktivity		2B/ osvetové a vzdelávacie aktivity		Spolu 1 – 2 a požiadavky nespĺňajúce formálne kritériá	
počet obcí a MR**	požadovaná suma	počet obcí a MR**	požadovaná suma	počet obcí a MR**	požadovaná suma	počet obcí a MR**	požadovaná suma
243	26 942 790	456	39 649 222	62	6 774 273	775	73 366 285

* TUR – trvalo udržateľný rozvoj, ** mikroregionálne združenia obcí

Zdroj: SAŽP

Tabuľka 104. Celkový prehľad pridelených dotácií v roku 2006 (Sk)

1/štúdie, projektové dokumentácie a programy TUR*		2A/ drobné realizačné aktivity		2B/ osvetové a vzdelávacie aktivity		Spolu 1 - 2	
počet obcí a MR**	pridelená suma	počet obcí a MR**	pridelená suma	počet obcí a MR**	pridelená suma	počet obcí a MR**	pridelená suma
63	6 365 000	104	7 800 000	9	825 000	176	14 990 000

* TUR – trvalo udržateľný rozvoj, ** mikroregionálne združenia obcí

Zdroj: SAŽP

Tabuľka 105. Prehľad pridelovania dotácií na POD

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	1998 - 2006
Celková podpora (tis. Sk)	8 100	6 500	10 000	19 500	20 000	25 000	4 996	5 230	14 990	114 316
Priemerná dotácia (Sk)	49 693	46 099	56 497	60 372	67 114	87 108	79 302	76 912	85 170	67 585
Počet žiadostí	794	766	718	858	910	1 091	899	699	775	7 510
Počet dotácií	163	141	177	319	298	278	63	68	176	1 683
% uspokojených žiadostí	20,5	18,4	24,7	37,2	32,	25,5	7,0	9,7	22,7	22,4

Zdroj: SAŽP

Od roku 1990 s dvojročnou pravidelnosťou vyhlasuje *Európske pracovné spoločenstvo pre rozvoj vidieka a obnovu dediny* (ARGE) súťaž o „**Európsku cenu obnovy dediny**“. SR ako člen tohto medzinárodného pracovného spoločenstva v roku 2002 prvýkrát vyslala svojho reprezentanta – víťaza národnej súťaže, ktorá u nás nesie názov „**Dedina roka**“. Bola to obec Soblahov z okresu Trenčín, v roku 2004 to bola obec Hrušov z okresu Veľký Krtíš ako víťaz súťaže Dedina roka 2003 a v roku 2006 obec Vlachovo z okresu Rožňava ako Dedina roka 2005. **Charakter kritérií a hodnotenie národnej súťaže Dedina roka sa vždy nesie v duchu motta európskej súťaže, pričom sa v prvom rade hodnotí ojedinelosť a originalita prístupov a myslenia obyvateľov a užívateľov v slovenskej dedine pri uskutočňovaní obnovy v rámci trvalo udržateľného rozvoja so zreteľom na zachovanie typických črt a svojej osobitosti. V roku 2006 reprezentovala obec Vlachovo SR v 9. ročníku súťaže o Európsku cenu obnovy dediny. Súťaž sa niesla pod mottom „Zmena ako príležitosť“ a z pomedzi 30 súťažiacich obcí zvíťazila holandská obec Koudum. Obec Vlachovo zanechala v súťaži veľmi dobrý dojem a získala ocenenie za to, že pozoruhodným spôsobom buduje svoj rozvoj na spojení stavebno-kultúrnych a krajinárskych kvalít a prijateľného turizmu.**

